

Maahanmuutto ja ulkomaalaistaustaisten henkilöiden palvelujen järjestämisen viranomaisyhteistyö

Mm. Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, laki uudistuu 2025 (pakolaistaustaiset)

Satu Helin

Strategia ja järjestäminen vastuualue

Ulkomaalaistaustaiset henkilöt, eri termejä

Satakunnassa runsaat 9 000
ulkomaalaistaustaista henkilöä v. 2023

- Ikääntyneiden ihmisten lisäksi ainut kasvava ryhmä, Satakunnassa otettu niukasti vastaan pakolaistaustaisia henkilöitä, kiintiöpakolaisia toiseksi vähiten eri maakunnista
- Kuntien strategiat määrittävät kotouttamisohjelmien sisältöjä ja toimintaa
- Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, kotoutumislaki) uudistui v. 2023 ja uudistuu v. 2025.

Eri perustein maahan tulleita. Eri termejä. Kaikki eivät pakolaisia, turvapaikan hakijoita, paperittomia tai laittomasti maassa olevia, kaikki eivät asu vastaanottokeskuksessa

- Suurin ryhmä työperäinen maahanmuutto, opiskelu ja perheiden tulo em. perustein.
- Ukrainalaiset iso ryhmä. Heitä voi olla tilapäisen suojelun, turvapaikan haun tai kausityön statuksella, myös opiskelun perusteella.
- Kiintiöpakolaisten määrä Suomessa 1050 aiemmin, nyt 500.

Ulkomaalaistaustaisen henkilön oikeudet palveluihin ja palvelun maksajataho

- Henkilön oikeus hyvinvointialueen palveluihin määräytyy hänen kotikunnan, maassaolotatuksen tai Kelan myöntämän hoito-oikeustodistuksen perusteella. Hyvinvointialueella ja kunnissa tarvitaan oikeudet Migrin ja Kelan tietojärjestelmiin pääsemiseksi, jotta asiakkaan taustat selvillä.
 - Kun henkilö hakenut ja saanut kotikunnan, oikeus kaikkiin hyvinvointialueen palveluihin
 - Kaikilla oikeus kiireellisiin palveluihin taustasta riippumatta
 - Lääketieteellisesti välttämättömät palvelut EU-sairaanhoitokortin, Kelan hoito-oikeustodistuksen, sairauden, toimintakykyisyyden
 - Palvelun maksajataho hyvinvointialue/valtio ja asiakasmaksu, VOK, Kelan kv-asioiden keskus. Jos ei ole osoittaa oikeutta palveluun, asiakas saattaa maksaa itse sekä asiakasmaksun että hyvinvointialueen (aiempi kuntaosuus) maksun
- Muita palveluita: Korkeakouluopiskelijat YTHS, Työnantajien työterveyshuoltopalvelut, yksityiset

Pakolaistaustaisten henkilöiden palveluissa kunnilla koordinaatiovastuu, uutena hyvinvointialueen kuuleminen

- Kotoutumislain mukaan
 - 30 § Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistalolla
 - Kunta, TE-toimisto, ja hyvinvointialue vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä seurannasta. Voi olla paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia, työntekijöitä
 - Lakiin perustuvat laskennalliset korvaukset kotoutumisajalta, muita korvauksia haettava erikseen
 - Mannersuomen kunta saa vuodessa 1 955 € / 7 v täyttäneestä ja 6 845 € alle 7 v henkilöstä
 - Hyvinvointialueet ja Helsinki saavat 345 € 342 €
 - Automaattisesti tulevat laskennalliset korvaukset tarkoitettu palvelujen järjestämiseen (organisointi)

Pakolaistaustaisten henkilöiden palveluissa kunnilla koordinaatiovastuu, uutena hyvinvointialueen kuuleminen

Hyvinvointialueet vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä kunkin ulkomaalaistaustaisen henkilön kotikunnan, oleskeluluvan, mahdollisen Kelan hoito-oikeustodistuksen sekä palvelutarpeen perusteella.

Kiireellisiä ja välttämättömiä palveluja lukuun ottamatta vastaanottokeskukset (VOK), vastaavat puolestaan vastaanottojärjestelmässä eli ”VOKin kirjoilla” olevien pakolaistaustaisten henkilöiden palvelujen järjestämisestä niin kauan kuin henkilöllä ei ole DVV:n rekisteröimää ja väestötietojärjestelmässä näkyvää kotikuntaa.

Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta SPR:n Satakunnan piiri toimii tällä hetkellä vastaanottokeskuksena ja ylläpitää kahta yksikköä:

Porin vastaanottokeskus, Tekniikantie 4 G, 28 600 Pori. Puhelin: 040 483 0158.

Satakunnan vastaanottokeskuksen toimisto, Itäpuisto 11b, 28100. Puhelin: 040 773 4868.

Lisäksi Satakunnassa toimii Babando Oy, alaikäisten vastaanottoyksikkö.

Yhteistyö viranomaisten kesken

- SATA-alueelta lähetetty 20.5.24 tiedote kuntiin ja viranomaistahoille (Ely-keskus, TE-toimistot, Kela, Poliisi, VOK)
 - Kuntien velvollisuus kuulla eri vaiheissa hyvinvointialuetta: Kunnan laatiessa Ely-keskuksen kanssa monivuotisen sopimuksen, vuosittain sopimuksen tarkistamisen yhteydessä sekä Ely-keskuksen osoittaessa pakolaistaustaisia henkilöitä kuntaan. Käytännöt tiedotteessa ja ne myös verkkosivuille, teksti esityslistalla
 - Palvelut Sata-alueen eri elämänkaaren toimialueiden vastuualueilla
 - Tiedotteessa myös Sata-alueen yhteyshenkilöt, ko. lista myös verkkosivuille, mistä päivittyy jatkossa
 - Kuntien ELY-keskukselle antamissa yhteyshenkilöissä pääasiassa johtotason henkilöitä, tiedon tulee kulkea ”tekijöille”
- Ajankohtaisuus
 - VOKin kirjoilta siirtymässä kuntiin (saaneet kotikunnan) n. 1 000 henkilöä, osalla Sata-alueen palvelutarpeita, kuulemisprosessi kunnista hyvinvointialueelle käynnistynyt, käynnistymässä
 - SATA-alue pyytää aiempia potilas- ja asiakastietoja VOKista, joka järjestänyt aiemmin palvelut
 - Asiakkaan luvalla VOK lähettää tiedot Sata-alueen vastuuhenkilölle / vastuuhenkilöille. Ei keskitettyä koordinaatiota
 - Kuntiin lähetetty ohje, miten asiakas voi valmentautua vastaanotolle tai palveluun tuloa eli mitä tietoja tullaan kysymään.
 - Lyhyt tiivistelmä asiakkaille engl. kielisille sivuille tulossa oikeuksista palveluihin ja vastaanotolle tuloon

Pakolaistaustaisten henkilöiden palvelujen järjestämisen ja tuottamisen organisointi Sata-alueella

- Hyvinvointialueen elämänkaariorganisaation sotetoimialueiden eri vastuualueet tuottavat asiakaskunnalleen tarvearviointiin perustuvat palvelut.
- Aikuisten toimialueen sosiaalityön vastaanottopalveluiden Maahanmuuttotyö ja kotoutuminen -tiimissä hoidetaan keskitetysti palveluista saatavien korvausten haku, yhteydenpito alueellisiin ja valtakunnallisiin toimijoihin sekä keskitetty viestintä.
- Korvausten haku edellyttää tiivistä yhteistyötä toimialueiden kanssa.
 - Toiminta on organisoitumisvaiheessa.
- Maahanmuuttotiimissä koko Sata-alueella työskentelee kaksi sosiaalityöntekijää, kolme sosiaaliohjaajaa, maahanmuuttokoordinaattori ja taloussihteeri.

Kunta- ja viranomaisyhteistyön malli pakolaistaustaisten henkilöiden palveluiden järjestämisessä Satakunnan hyvinvointialueella

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, kotoutumislaki) ohjaa pakolaistaustaisten henkilöiden palvelujen järjestämistä viranomaisyhteistyössä.

Satakunnan kunnat ovat solmineet kotoutumislain 41 §:n perusteella Satakunnan ELY-keskuksen kanssa monivuotisen sopimuksen lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä sekä tästä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Lain mukaan kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen yllä tarkoitettun sopimuksen laatimista ja vuosittain ennen sopimuksen tarkistamista sekä henkilöitä kuntaan osoitettaessa, jos henkilöillä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita (41, 43 §).

Kunta- ja viranomaisyhteistyön malli pakolaistaustaisten henkilöiden palveluiden järjestämisessä Satakunnan hyvinvointialueella

Kuuleminen toimii seuraavasti:

Sopimuksia laadittaessa ja tarkistettaessa ELY-keskus lähettää sopimusluonnokset Sata-alueen kirjaamoon samalla kun ELY-keskus lähettää sopimusluonnokset kuntiin.

- Kuntien tulee kirjallisesti kuulla Sata-alueen vastuuhenkilöitä, jos kyse on kiintiöpakolaisten vastaanotosta kuntaan.
- Muussa tapauksessa ei sopimusta laadittaessa tarvita Sata-alueen kuulemista, koska Sata on jo saanut tiedot suunnitelluista kuntapaikoista sopimusluonnosten kautta ja kunta lähtökohdiltaan tekee näissä itsenäiset ratkaisut.
- Jos Sata-alueella on sopimusluonnoksiin kommentoitavaa, on Sata-alue yhteydessä kuntaan.
- Kun sopimukset kuntien kanssa on laadittu, ELY-keskus lähettää Sata-alueen kirjaamoon koontitaulukon eri kuntien kuntapaikoista.

ELY-keskus ja kunnat tarkistavat vuosittain monivuotiset sopimukset, jos sopimukseen on kirjattu kuntapaikat vain tietylle vuodelle, kuntapaikkojen määrään tai ajoitukseen tehdään muutoksia.

- ELY-keskus lähettää sopimusten tarkistamislunnokset kuntiin ja Sata-alueen kirjaamoon.
- Tässä yhteydessä ei tarvita kunnista erillistä kuulemispyyntöä Sata-alueelle, jos kyse ei ole kiintiöpakolaisista.
- Jos asioiden hoidossa ilmenee haasteita, Sata-alueen vastuualueet reagoivat välittömästi mahdollisiin epäkohtiin lähettämällä kuntien kirjaamoihin korjausehdotukset toimintaan.
- Kirjeenvaihto toteutuu ELY-keskukselta Sata-alueen kirjaamoon tulleen sopimusluonnoksen diaarinumeron perusteella, jolloin arviointitiedot tulevat kuntakohtaisesti dokumentoiduksi.

Siinä vaiheessa, kun ELY-keskus osoittaa kuntiin henkilöitä vastaanottojärjestelmästä (VOK), tulee kuntien olla välittömästi yhteydessä Sata-alueen vastuuhenkilöihin mahdollisten palvelutarpeiden selvittämiseksi.

- Tässä yhteydessä Sata-alueen eri vastuualueiden vastuuhenkilö vastaa siitä, että asiakkaan aiemmat asiakas- tai potilastiedot VOKista tulevat pyydytyiksi ja taltioiduksi Sata-alueen asiakas- ja potilastietojärjestelmiin hoidon ja palvelun jatkuvuuden edistämiseksi.

Koordinaatio jatkossa:

- Maahanmuuttotiimi
 - Esihenkilö, vastualuejohtaja Krista Virtanen-Olejniczak
 - Maahanmuuttotyön koordinaattori Su Ran Kim
- Toimialueiden vastualueiden vastuuhenkilöt

